

“DKP og dets herrer i Moskva”

I behandlingen af kommunistpartiets ageren under den kolde krig er der en uhensigtsmæssig tendens til værdiladede vurderinger baseret på dobbelte standarder. Værst er det selvfølgelig i den borgerlige dagspresse, men inden for det faghistoriske område er det desværre også vidt udbredt. Bent Jensen er formentlig den første folk kommer i hu i den forbindelse, og det er ikke uden grund. Curt Sørensen skal i den forbindelse have tak for her i bladet (4/2004 og 4/2005) at have analyseret de metodiske problemstillinger i det forfatterskab, hvorfor jeg heller ikke vil gå nærmere ind i det her. Andet end at fremhæve, at selvom man må beklage modtageligheden over for nationalromantiske synspunkter generelt, så er Bent Jensens politiske vurderinger på sin vis nemmere at forholde sig til, fordi de er så eksplicite og selvbevidst fremført.

Mere problematisk for historiskrivning og virkningen af den er de implicite værdidomme, der følger af den herskende diskurs, og derfor ikke engang behøver at være bevidste for forfatteren selv. Dette kan naturligvis ramme alle uanset ståsted, og hvis jeg gik mine egne, få skrivelser igennem med en tættekam, skulle der nok dukke et par lus op. Det kan måske derfor undre, at det, der fik mig til tasterne, var én enkelt sætning i Martin Kryhl Jensens i øvrigt udmærkede, lille artikel, *Hans Hedtoft og den amerikanske forbindelse*, i sidste nummer af *Arbejderhistorie* (1/2009). En sætning, der lyder således:

“Både i tale o[g] på skrift var

Hedtoft da også gået stærkt i rette med DKP og dets herrer i Moskva.”

Umiddelbart kunne det opfattes som en bagatel og virke lidt urimeligt over for forfatteren, hvis hovedærinde ikke er DKP. Jeg vil dog alligevel fremhæve denne ene sætnings sidste led, da den er et godt eksempel på den føromtalte uheldige tendens. Ikke mindst fordi Martin Kryhl Jensen i sin artikel netop behandler en oppositionspolitikers hemmelige samkvem med repræsentanter for en fremmed magt og konkluderer, at dette var en nødvendig og fornuftig kontakt, selvom det reelt indebar fortællinger og dobbeltspil over for både Folketinget og befolkningen. Det er selvfølgelig et synspunkt, man har lov til at have, men det får en usaglig slagside, når præcis det samme samtidig lades andre oppositionspolitikere til last.

Efter min mening er det kontraproduktivt at benytte betegnelser som “dets herrer”, “sovjetisk filial”, “udansk” o.lign. om DKP og dets forhold til Sovjetunionen. For det første bliver betegnelserne brugt som skældsord og er derfor upassende i historiske analyser. For det andet er det en ufrugtbar indgang, fordi kæreringen blokerer for en dybere forståelse af fænomenet. Som Søren Hein Rasmussen svarede på Bent Jensens angreb på danmarkshistorien.dk, så kan man ikke reducere DKP til blot og bart en udenlandsk agent (JP 2.6.2009).

Dette betyder vel og mærket ikke, at DKP ikke var dybt afhængig af Sovjetunionen eller for den sags skyld, at medlemmer af partiet ikke drev agentvirksomhed. Efter at flere og fle-

re resultater af åbningen af især russiske, tyske og danske arkiver kommer frem, er det blevet tydeligt, at mange tidligere har undervurderet omfanget og betydningen af forbindelsen mellem DKP og Sovjetunionen. En vigtig brik har været spørgsmålet om finansieringen af partiet. Her har Morten Thing (2001) som bekendt dokumenteret, at der flød en jævn strøm af "moskvaguld" til partiet. Siden har især DIIS (2005) og PET-kommissionen (2009) bidraget til forståelsen af koldkrigsperioden gennem nye indsigter i omfanget og arten af koordineringen mellem DKP og fx SUKP. Resultaterne

af den sidste kommissions arbejde er dog så nye, at de endnu ikke har bundfældet sig.

Med tiden vil der blive lagt endnu flere brikker til puslespillet om kommunismen i Danmark. P.t. danner der sig for mig at se et billede for perioden efter opløsningen af Komintern i 1943 – for nu at sige det meget kort og statisk – af et selvstændigt, dansk parti, der af flere forskellige grunde havde en særlig tæt kontakt til Sovjetunionen, hvilket gjorde DKP til et af Vesteuropas mest moskvatro partier. Dette har tidligere været kontroversielt at fremføre pga. det sidste. Nu er det det paradoksalt

nok pga. det første, men hvor mærkeligt det end kan lyde for nogen, så besad DKP reelt en dobbelt patriotisme.

Historien ændrer sig i et samspil af nye oplysninger og ændrede diskurser. Det problematiske er ikke ændringen i de historiske udlægninger, der naturligt vil fremkomme i takt med, at ny viden kommer frem. Det, der så vidt muligt skal lues ud i, er derimod de utidige værdidomme, der næsten umærkeligt farver historieskrivning og begrænser mulighederne for nuancerede forståelser af historiens faktiske kompleksitet.

Jesper Jørgensen